

Børne- og Undervisningsministeriet

Den 22. november 2020

Samlenotat for de to uformelle videokonferencer for henholdsvis ungdomsministre og undervisningsministre den 30. november 2020

Ungdom

Punkt 1: Ungdomsmobilitet under COVID-19 pandemien og efter – Revitalisering af international ungdomsudveksling og transnational mobilitet

- *KOM-dokument foreligger ikke*

- *politisk drøftelse*

(s. 2)

Uddannelse

Punkt 2: Tilslutning til ytringsfrihed og de europæiske værdier – udtryk for solidaritet med ofrene for terrorangrebene i Europa

- *KOM-dokument foreligger ikke*

- *politisk drøftelse*

(s. 4)

Punkt 3: At skabe det europæiske uddannelsesområde og den næste strategiske ramme for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet – vejen frem

- *KOM-dokument foreligger ikke*

- *politisk drøftelse*

(s. 6)

Punkt 4: Rådshenstilling om erhvervsuddannelser for bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed

- *KOM(2020)275*

- *punktet er ikke på dagsordenen for den uformelle videokonference den 30. november 2020, men forventes vedtaget i skriftlig procedure*

(s. 11)

Punkt 5: Rådskonklusioner om digital uddannelse i Europas videnssamfund

- *KOM-dokument foreligger ikke*

- *punktet er ikke på dagsordenen for den uformelle videokonference den 30. november 2020, men forventes vedtaget i skriftlig procedure*

(s. 20)

Punkt 1: Ungdomsmobilitet under COVID-19 pandemien og efter – Revitalisering af international ungdomsudveksling og transnational mobilitet

- KOM-dokument foreligger ikke
- politisk drøftelse
- nyt notat

1. Baggrund

International ungdomsudveksling og transnational ungdomsmobilitet er essentielle elementer i EU's ungdomspolitik. Under Covid-19 pandemien har alle aktiviteter af denne art været indstillet og kun enkelte kortvarige udlandsophold har kunnet gennemføres hen over sommeren. Det har betydning for de unge, der ikke får mulighed for at få internationale oplevelser og undersøgelser peger på, at det specielt går ud over unge med færre muligheder. Under pandemien har der været fokus på digitale løsninger, men igen peges på, at ikke alle unge i Europa har adgang til computer eller tilstrækkeligt netværk, hvorfor de i særlig grad ekskluderes.

Også de organisationer der afsender/modtager unge under disse programmer bliver udfordret, hvor det opleves, at de i stigende grad ser sig nødsaget til at lukke deres virksomhed.

På den baggrund har det tyske formandskab lagt op til en drøftelse af erfaringer og genoplivning af EU's udvekslingsprogrammer.

2. Formål og indhold

Hovedformålet med drøftelsen er to-delt. Første del af drøftelsen er en udveksling af erfaringer med, hvordan udfordringerne med nedlukning af mulighederne for ungdomsudveksling opleves i medlemsstaterne under Covid-19, mens den anden del af drøftelsen er at udveksle synspunkter på hvordan EU's programmer bedst kan støtte bestræbelserne for genoplive europæisk og international ungdomsudveksling og transnational mobilitet, når mulighederne igen åbner sig.

3. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Gældende dansk ret

Sagen medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

6. Konsekvenser

Sagen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og den forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser.

7. Høring

Samlenotatet blev sendt i høring i EU-specialudvalget for uddannelse og ungdom den 12. november 2020. Der indkom følgende bemærkninger:

Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA):

”FA kan tilslutte sig regeringens holdning til de forskellige punkter og har ikke yderligere bemærkninger.”

Danske Universiteter/Aalborg Universitet:

”AAU bifalder drøftelser om Ungdomsmobilitet under COVID-19 pandemien og efter og ydermere støtter op om en drøftelse af, hvordan EU’s programmer bedst kan støtte bestræbelserne for at genoplive europæisk og international ungdomsudveksling og transnational mobilitet.”

8. Forhandlingssituationen

De øvrige medlemsstater forventes at slutte op om drøftelsen og formandsskabets ønske om at sætte fokus på, hvordan EU’s programmer bedst kan støtte bestræbelserne for genoplive europæisk og international ungdomsudveksling og transnational mobilitet.

9. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker generelt op om europæisk og international ungdomsudveksling og for, at denne mulighed hurtigt bliver genetableret, når grænserne igen bliver åbne efter pandemien.

Regeringen støtter generelt op om samarbejdet om udveksling af bedste praksis, mobilitet og demokratisk dannelse. Samtidig holder regeringen fokus på, at ungdomsområdet er national kompetence, hvilket skal afspejles i samarbejdet.

Regeringen vil indgå i en konstruktiv dialog om perspektiver for udvekslingsorganisationers mulighed for at komme gennem krisen, samt de fremtidige perspektiver for at EU’s programmer kan medvirke til at genoplive udvekslingsmulighederne for unge på den anden side af corona.

10. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Punkt 2: Tilslutning til ytringsfrihed og de europæiske værdier – udtryk for solidaritet med ofrene for terrorangrebene i Europa

- KOM-dokument foreligger ikke

- politisk drøftelse

- nyt notat

1. Baggrund

Baggrunden for initiativet er drabet på den franske skolelærer Samuel Paty i oktober og de efterfølgende øvrige terrorangreb i Europa inden for de seneste uger.

2. Formål og indhold

Formålet med, hvad der forventes at være en kort bordrunde, er en drøftelse om ytringsfrihed som solidaritet med Frankrig, ikke mindst efter en skolelærer blev dræbt efter at have vist Muhammed-tegningerne i undervisningsøjemed. Da punktet lige er blevet sat på dagsordenen, vides det dog ikke med sikkerhed, hvad formandskabet planlægger.

3. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Gældende dansk ret

Sagen medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

6. Konsekvenser

Sagen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og den forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser.

7. Høring

Samlenotatet blev sendt i høring i EU-specialudvalget for uddannelse og ungdom den 12. november 2020. Der indkom følgende bemærkninger:

Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA):

”FA kan tilslutte sig regeringens holdning til de forskellige punkter og har ikke yderligere bemærkninger.”

8. Forhandlingssituationen

Der forventes bred opbakning til drøftelsen og solidaritet med Frankrig.

9. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter drøftelsen og vil udtrykke sin fulde støtte til Frankrig og ofrene for terror samt understrege vigtigheden af at stå vagt om ytringsfriheden og de europæiske værdier.

10. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Punkt 3: At skabe det europæiske uddannelsesområde og den næste strategiske ramme for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet – vejen frem

- KOM-dokument foreligger ikke
- politisk drøftelse
- nyt notat

1. Resumé: Som afløsning for den nuværende strategiske ramme for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet (Education & Training 2020 (ET2020)) fremsatte Kommissionen den 30. september 2020 sin meddelelse om etablering af et europæisk uddannelsesområde i 2025 og som del af det en understøttende ramme for det europæiske uddannelsessamarbejde. Formålet med drøftelsen er at udveksle synspunkter om Kommissionens meddelelse om etablering af et europæisk uddannelsesområde og dets hovedmål om bl.a. uddannelser af høj kvalitet, ligestilling mellem mænd og kvinder, digital og grøn omstilling. Regeringen støtter fokus for den politiske drøftelse og vil i sit indlæg støtte de foreslåede tværgående dimensioner i forslaget til et europæisk uddannelsesområde, nemlig kvalitet i uddannelserne, inklusion og den grønne og digitale omstilling. Regeringen vil desuden kommentere på de foreslåede målsætninger og prioriteter.

2. Baggrund

Som afløsning for den nuværende strategiske ramme for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet (Education & Training 2020 (ET2020)) fremsatte Kommissionen den 30. september 2020 sin meddelelse om en ny strategisk ramme for samarbejdet: Etablering af et europæisk uddannelsesområde i 2025 og som del af en understøttende ramme for det europæiske uddannelsessamarbejde. Rådskonklusioner herom forventes forhandlet på plads under det portugisiske formandskab i første del af 2021.

3. Formål og indhold

Formålet med drøftelsen er at udveksle synspunkter om det europæiske uddannelsesområde og dets hovedmål, de foreslåede dimensioner og initiativerne, de foreslåede tidslinjer og EU-målsætningerne for 2030.

Drøftelsen forventes således at fokusere på de strategiske målsætninger og prioriteter for medlemsstaternes samarbejde på uddannelsesområdet i de næste 5-10 år og fem foreslåede mål på EU-niveau i 2030: [kan målene oplistet?].

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Sagen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og den forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser.

8. Høring

Samlenotatet blev sendt i høring i EU-specialudvalget for uddannelse og ungdom den 12. november 2020. Der indkom følgende bemærkninger:

Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA):

”FA kan tilslutte sig regeringens holdning til de forskellige punkter og har ikke yderligere bemærkninger.”

Danske Regioner:

”Danske Regioner ser det som helt afgørende, at indsatsen og prioriteringen af initiativer ift. uddannelse og beskæftigelse blandt unge styrkes, for at understøtte medlemsstaternes og EU’s samlede økonomiske, sociale og grønne fremtid.

Danske Regioner hilser mange af de forskellige initiativer velkomment. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at mange af initiativerne kun kan realiseres i et aktivt og konstruktivt partnerskab mellem lokale og regionale myndigheder, institutioner, arbejdsmarkedets parter og andre interessenter. Danske Regioner har følgende bemærkninger:

- Lokale og regionale myndigheder har en række vigtige opgaver ift. ungdomsuddannelse, forberedelse til arbejdsmarkedet, offentlig transport mv. Danske Regioner opfordrer til, at de lokale og regionale myndigheders rolle tydeliggøres i det fremtidige arbejde med de forskellige initiativer. Regionale og lokale myndigheder bidrager – sammen med arbejdsmarkedets parter, uddannelsesinstitutioner mv. - i væsentlig grad til arbejdet med uddannelse af og beskæftigelse blandt unge mennesker.
- Det er vigtigt, at der i arbejdet med iværksættelse af initiativer tages hensyn til medlemslandenes forskellige uddannelses- og beskæftigelsessystemer og de forskellige muligheder, behov og udfordringerne, som regionerne har. ”En one-size-fits all ”- tilgang er ikke hensigtsmæssig. Løsninger skal tilpasses de særlige lokale og regionale forhold.
- Danske Regioner mener, at medlemslandenes og regionernes tværnationale samarbejde, videndeling og udveksling af best practice ift. unge, uddannelse og beskæftigelse, bør styrkes. Der er stor værdi i gensidig inspiration og ideudvikling. Danske Regioner mener, der skal arbejdes mod et stærkere samarbejde om best practice, så uddannelsesaktører i medlemslandene kan lære af hinanden.
- For at understøtte de mange gode initiativer er det vigtigt, at de relevante støttemidler i EU-regi, herunder EU’s Socialfond, prioriterer initiativer ift. unge, beskæftigelse, uddannelse og omstilling til stærkere kompetencer inden for STEM, digitale og grønne kompetencer, højt.”

Danske Lærerorganisationer International (DLI):

”DLI – der repræsenterer de danske underviserorganisationer; BUPL, DLF, FSL, GL, DM og Uddannelsesforbundet - har nedenstående høringssvar til ”punkt 5 At skabe det europæiske uddannelsesområde og den næste strategiske ramme for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet – vejen frem”. Høringssvaret tager sit udgangspunkt i udkastet til samlenotat samt Kommissionens Meddelelse på området idet vi ikke har fået adgang til materialet for dagsordenspunktet.

DLI konstaterer at Europa-Kommissionen har meget høje ambitioner for hvad EU og medlemsstaterne skal opnå inden for uddannelse i perioden frem til 2025 og 2030.

DLI kan bakke fuldt ud op om at fremme uddannelsessystemer der skaber lige muligheder for alle gennem inkluderende uddannelsesmiljøer, men Kommissionen har et relativt entydigt fokus på færdigheder. Det er bekymrende, at der i meddelelsen er et fravær af pædagogiske begreber og

målsætninger, fx om dannelse som et mål i sig og ikke et blot middel, kreativitet, leg, nysgerrighed og lysten til at lære som grundlæggende forudsætninger for et vellykket uddannelsessystem. Det er alle områder der ikke kan måles, og dermed heller ikke vil blive betonet i Kommissionens analyser af medlemsstaternes fremgang på uddannelsesområdet i fx Det Europæiske Semester. Den pædagogiske ramme og de sociale og relationelle dimensioner af undervisning og uddannelse er afgørende i arbejdet for at modvirke årsager til at børn og unge falder ud af uddannelsessystemet eller at de ikke erhverver sig de ønskede færdigheder og kompetencer der skal forberede dem til livet, videre uddannelse og arbejdsmarkedet.

Kvalitet er den første af de seks dimensioner som det europæiske område for uddannelse skal bygge på. Kvalitetsuddannelse skal fremme unge med viden, færdigheder og 'attitudes' der skal understøttes af en vision der bygger på fremme af grundlæggende færdigheder, transversale færdigheder, mobilitet for elever, studerende og undervisere, fremme læring af sprog og flersprogethed, støtte lærere i at mestre sproglige og kulturel mangfoldighed i skoler og uddannelse, et europæisk perspektiv i uddannelse og sikre uddannelsesinstitutioner som sikre miljøer uden bl.a. vold, mobning og diskriminering. Der burde være reference til ovenstående dimensioner som den pædagogiske ramme og de sociale og relationelle dimensioner, ligesom manglen på reference til EU's egne otte nøglekompetencer kan undre.

I beskrivelsen af de seks dimensioner er der stort set ingen reference til betydningen af de økonomiske og politiske rammer for uddannelse, herunder inddragelsen af de sociale parter. EU og medlemsstaterne har gentagne gange forpligtet sig på en inddragelse af de sociale parter i relevante processer og beslutninger og det er derfor bekymrende at hele governance-rammen for det europæiske område for uddannelse er så vagt beskrevet uden tydelige krav fra Europa-Kommissionen om at EU og medlemsstaterne forpligter sig herpå. Det stiller store krav til medlemsstaterne om at sikre både de europæiske og nationale sociale parter bliver en del af styringen af det europæiske område for uddannelse, herunder i Steering Board.

Undervisere er fjerde dimension i det europæiske område for uddannelse, hvor problemstillinger som mangel på undervisere, behovet for efter- og videreuddannelse og at mange undervisere oplever at professionen ikke bliver værdsat i samfundet, bliver beskrevet. DLI ønsker at understrege, at underviserprofessionerne skal bestå af undervisere uddannet på det relevante niveau samt at der er behov for at sikre ordentlige rammer og vilkår for underviseres efter- og videreuddannelse. Sidstnævnte skal ske i overensstemmelse med de kollektive aftalesystemer i medlemsstaterne.

Problemstillingerne bliver ikke helt udfoldet, fx vigtigheden af et bedre arbejdsmiljø, tid til (kerne)opgaverne, professionel autonomi og risiko for 'teaching to the test'. Også betydningen af digitalisering af uddannelse er udeladt.

Kommissionen opretter i 2021 en European Innovative Teaching Award. Definitionen af innovativ undervisning, som også nævnes andre steder i dokumentet, er ikke tydelig defineret. Der er en risiko for at en sådan pris vil blive koblet til politiske målsætninger frem for pædagogiske vurderinger.

Dagtilbudsområdet – ECEC – spiller en vigtig rolle for at sikre lige muligheder i uddannelsessystemet og opadgående social mobilitet, hvilket DLI er enig i. Det gælder dog ikke kun for de 3-5-årige, men også for tilbud til de 0-2-årige. Derfor ønsker DLI at der også fastsættes mål for de allerførste og yderst formative år.

På området for videregående uddannelser er der en række initiativer, som automatisk anerkendelse (der også gælder ungdomsuddannelserne), micro-credentials, graduate tracking og European Degree som alle kan have relativt vidtrækkende konsekvenser for de videregående uddannelsers muligheder for at selv at udvikle indhold, rammer og kvalitet for sine uddannelser. Særligt i en situation, hvor der i Bolognaprocessen m.v. er stort fokus på "basic values", såsom akademisk frihed og institutionernes autonomi, er det af afgørende betydning, at Kommissionen understøtter disse værdier aktivt og ikke tværtimod risikerer at modarbejde dem via ovennævnte initiativer. Underviserne på de videregående uddannelser er ikke nævnt i afsnittene for de videregående uddannelser, trods at der er store udfordringer med midlertidige ansættelser, arbejdsvilkår og -belastning i forbindelse med omstillingen

til online undervisning, deling af undervisningsmaterialer osv. der er blevet forstærket i forbindelse med Covid-19-pandemien. DLI afventer de mere konkrete politiske initiativer som er varslet fremsat i 2021. Uddannelse som et geopolitisk redskab omfatter en række helt nye tilgange og initiativer der ikke tidligere er fremsat så eksplicit, og som DLI har behov for at drøfte yderligere internt inden der kan gives høringssvar herpå. Her skal det blot slås fast endnu engang, at uddannelse har en helt afgørende samfundsmæssig betydning i sig selv og DLI kan kun tage afstand fra en reduktion af uddannelse til et instrument for andre politikområder, hvad enten det er geopolitik, økonomisk politik eller jobskabelse. DLI foreslår, at denne dimension drøftes yderligere i EU-specialudvalget.

Der foreslås nye mål inden for nogle af de eksisterende indikatorer i ET2020 samt nye indikatorer der endnu ikke er fastsat. Indikatorerne har spillet en stor rolle i det europæiske uddannelsessamarbejde og inden for rammen af Det Europæiske Semester. Det har medført, at områder der enten ikke er udarbejdet indikatorer inden for, eller som er udfordrende at måle kvantitativt, ikke får samme plads i det europæiske uddannelsessamarbejde og den nationale opfølgning. Indikatorer, der har til formål at måle på EU's samlede og medlemsstaternes individuelle fremgang, inden for Verdensmål 4 og dets delmål, gør indikatorer som udgangspunkt for uddannelsespolitik yderligere komplekst. Der er behov for en drøftelse på både EU- og nationalt niveau med de sociale parter og relevante aktører omkring hvordan man sikrer den rette balance mellem kvantitative indikatorer og "ikke-målbare" aspekter af uddannelse som grundlag for uddannelsespolitik.

Der forudsættes en række EU-finansieringsinstrumenter baseret på en række fastsatte samt nogle endnu ikke fastsatte indikatorer og benchmarks. Adgang til disse finansieringsinstrumenter er i mange tilfælde forbundet til Kommissionens analyser og vurderinger af de enkelte medlemsstaters fremskridt inden for rammen af Det Europæiske Semester. Dette kan overordnet set vurderes at være inden for rammen af den åbne koordinationsmetode, men selve processen og inddragelsen af relevante europæiske og nationale aktører er enten uklart beskrevet eller afventer forhandlinger med medlemsstaterne.

Så på trods af beskrevne intentioner i enkelte dele af meddelelsen om at involvere aktører og anlægge en bottom-up tilgang, er det således uklart hvad Kommissionen og medlemsstaterne forpligter sig til i forhold til at involvere de sociale parter og aktører i øvrigt.

Den valgte fremgangsmåde i forhold til anvendelse af EU's finansieringsinstrumenter, fonde m.v. – ikke mindst i en økonomisk genopretningsperiode som følge af Covid-19-pandemien – kan potentielt få stor indflydelse på de nationale prioriteter for uddannelsessektoren. Det er ikke nødvendigvis gavnligt for de demokratiske processer og for kvaliteten af uddannelse.”

9. Forhandlingssituationen

Der forventes bred opbakning til forslaget om det europæiske uddannelsesområde og til en understøttende ramme, der bibeholder de væsentligste træk fra den nuværende ramme.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter fokus for den politiske drøftelse og vil i sit indlæg støtte de foreslåede tværgående dimensioner i forslaget til et europæisk uddannelsesområde, nemlig kvalitet i uddannelserne, inklusion og den grønne og digitale omstilling. Regeringen vil desuden kommentere på de foreslåede målsætninger og prioriteter.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Der blev oversendt grund- og nærhedsnotat om Kommissionens meddelelse om *Styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur* den 13. december 2017.

Rådskonklusioner om ”at arbejde hen mod en vision for et europæisk uddannelsesområde” blev forelagt Europaudvalget den 18. maj 2018 til orientering som led i undervisningsministerens forelæggelse af rådsmødet for uddannelse den 22. maj 2018.

Rådsresolution om ”videreudvikling af det europæiske uddannelsesområde til støtte for fremtidsorienterede uddannelsessystemer” blev forelagt Europaudvalget den 1. november 2019 til orientering som led i børne- og undervisningsministerens forelæggelse af rådsmødet for uddannelse den 8. november 2019.

Punkt 4: Rådshenstilling om erhvervsuddannelser for bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed

- KOM(2020)275

- *punktet er ikke på dagsordenen for den uformelle videokonference den 30. november 2020, men forventes vedtaget i skriftlig procedure*

- *revideret notat. Ændringer i forhold til grund- og nærhedsnotat oversendt til Folketinget den 15. september 2020 er markeret med streg i venstre margen.*

1. Resumé: Forslaget til rådshenstilling om erhvervsuddannelser blev offentliggjort af Kommissionen den 1. juli 2020 og udgør et af tiltagene i Kommissionens meddelelse om en europæisk dagsorden for færdigheder med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed. Formålet med forslaget til rådshenstilling er at modernisere EU's politik på erhvervsuddannelsesområdet, så unge og voksne europæiske arbejdstagere får de færdigheder og kompetencer, der er nødvendige på et omskifteligt arbejdsmarked, som undergår både en grøn og en digital omstilling. Endvidere skal forslaget integrere de bevaringsværdige dele af rådshenstillingerne fra 2009 om EQAVET (den europæiske referenceramme for kvalitetssikring af erhvervsuddannelserne) og ECVET (det europæiske meritoverførselsystem for erhvervsuddannelse), som samtidig dermed ophæves. En vedtagelse af forslaget til rådshenstilling forventes ikke at få konsekvenser for lovgivningen, EU-budgettet, statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Regeringen støtter vedtagelsen af rådshenstillingen. Regeringen er enig i vigtigheden af at have attraktive erhvervsuddannelser af høj kvalitet. I Danmark er færdiguddannede elever og studerende fra erhvervsuddannelserne kompetente til at opnå ansættelse på arbejdsmarkedet og til at indgå i en dynamisk faglig, økonomisk og social udvikling på arbejdsmarkedet og i samfundet. Erhvervsuddannelserne i Danmark er baseret på et aktivt samarbejde med arbejdsmarkedets parter og andre relevante aktører, og uddannelserne har et væsentligt internationalt element, hvorfor forslaget til rådshenstilling i høj grad svarer til situationen i Danmark. Et kendetegn for erhvervsuddannelserne er, at de har en tæt tilknytning til de nationale arbejdsmarkeder, hvor vi i Danmark lægger vægt på udviklingen af en helhedsmæssig faglighed, der sikrer kompetencer på højt niveau, som ikke er individualiserede, men kan skræddersys til de enkelte brancher, og som sikrer en arbejdsmarkedsmæssig fleksibilitet. Det er derfor positivt, at det understreges flere steder i rådshenstillingen, at den er ikke-bindende og skal implementeres under hensyntagen til nationale omstændigheder, prioriteter og karakteristika. Endvidere fremgår det nu af forslaget, at udviklingen af europæiske kerneprofiler skal ske i tæt samarbejde med medlemsstaterne og relevante interessenter, hvilket forventes at betyde, at initiativet ikke fører til en større grad af europæisk harmonisering på uddannelsesområdet. Hertil bemærkes, at tilrettelæggelsen af erhvervsuddannelser er national kompetence.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde sit forslag til rådshenstilling om erhvervsuddannelser for bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed den 1. juli 2020. Forslaget er oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 10. juli 2020. Forslaget blev offentliggjort sammen med Kommissionens meddelelse om den europæiske dagsorden for færdigheder med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed, og det indgår som et af tiltagene heri. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 165 og 166. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Det europæiske samarbejde på erhvervsuddannelsesområdet har siden 2002 været centreret i den såkaldte Københavns-proces, inden for hvilken der ca. hvert femte år formuleres fælles prioriteter og målsætninger for samarbejdet.

I 2009 vedtog Rådet to rådshenstillinger om henholdsvis etableringen af en europæisk kvalitetssikringsreferenceramme for erhvervsuddannelse (EQAVET) og etableringen af et europæisk meritssystem for erhvervsuddannelse (ECVET). Evalueringer har vist, at de to rådshenstillinger ikke har haft den effekt,

som var formålet, og derfor indarbejdes de bevaringsværdige elementer af disse rådshenstillinger i det nye forslag, som således erstatter EQAVET- og ECVET-henstillingerne.

Endelig skal det nye forslag til rådshenstilling om erhvervsuddannelser ses i lyset af behovet for at ruste de europæiske erhvervsuddannelser til den kommende digitale og grønne omstilling, ligesom Covid-19-krisen og den medfølgende økonomiske krise, som også har ramt de praktiske dele af erhvervsuddannelserne hårdt, har medført et behov og en mulighed i mange lande for at gentænke erhvervsuddannelsessystemerne.

3. Formål og indhold

Formål

Formålet med forslaget til rådshenstillingen er at modernisere EU's politik på erhvervsuddannelsesområdet, så unge og voksne europæiske arbejdstagere får de færdigheder og kompetencer, der er nødvendige på et omskifteligt arbejdsmarked, som undergår både en grøn og en digital omstilling. Endvidere skal forslaget ligeledes integrere de bevaringsværdige dele af rådshenstillingerne om EQAVET og ECVET, som samtidig dermed ophæves.

Indhold

Indledningsvis defineres erhvervsuddannelse som uddannelse, der har til formål at udstyre unge og voksne med viden, færdigheder og kompetencer, der kræves i særlige erhverv eller mere bredt på arbejdsmarkedet, og som kan gives i formelle og ikke-formelle sammenhænge på alle niveauer i den europæiske referenceramme for kvalifikationer (EQF), herunder tertiært niveau. Endvidere fastslås det, at rådshenstillingen er ikke-bindende i sin karakter og derved respekterer nærhedsprincippet.

I rådshenstillingen henstilles det til medlemsstaterne, at de – i overensstemmelse med national og EU-lovgivning, nationale prioriteter og omstændigheder, herunder den socioøkonomiske situation og de nationale erhvervsuddannelsessystemers karakteristika, og i tæt samarbejde med alle relevante interessenter – arbejder for at implementere en erhvervsuddannelsespolitik, som:

- udstyrer unge og voksne med de færdigheder, der skal til for at trives på et arbejdsmarked og et samfund under udvikling, for at håndtere genopretningen og omstillingerne til en grøn og digital økonomi i en tid med demografiske forandringer og i alle økonomiske konjunkturer;
- sikrer inklusion og lige muligheder og bidrager til at opnå modstandsdygtighed, social retfærdighed og velstand;
- fremmer europæiske erhvervsuddannelsessystemer i en international sammenhæng, så de anerkendes som en reference i hele verden for erhvervsuddannelseselever.

For at implementere dette henstilles det, at medlemsstaterne gennemfører tiltag og investeringer jævnt over de principper, der beskrives nedenfor.

Det henstilles endvidere, at medlemsstaterne arbejder hen mod senest i 2025 at nå følgende mål på EU-plan, som indgår i relevante europæiske monitoreringsrammer:

- Andelen af færdiguddannede i beskæftigelse bør være mindst 82 pct.
- 60 pct. af nyuddannede fra en erhvervsuddannelse har haft adgang til arbejdsbaseret læring under uddannelsen. Dette mål henviser til alle former for arbejdsbaseret læring på en arbejdsplads og vil derved også bidrage til styrkede muligheder for lærlinguddannelse, som kan støttes med ungegarantien.
- 8 pct. af de studerende på en erhvervsuddannelse har nytte af læringsmobilitet i udlandet.

Principperne, som det henstilles til medlemsstaterne at følge, er følgende:

Erhvervsuddannelse er fleksibel med hensyn til at tilpasse sig ændringer på arbejdsmarkedet

Herunder bør erhvervsuddannelserne tilbyde en balanceret blanding af faglige og tekniske færdigheder samt nøglekompetencer, som skaber et stærkt grundlag for livslang læring og beskæftigelsesegnet, social inklusion, aktivt medborgerskab og personlig udvikling. Erhvervsuddannelsernes læreplaner, fagudbud og kvalifikationer bør løbende ajourføres ved hjælp af solid viden om færdigheder. Udbyderne af erhvervsuddannelser bør have en passende grad af autonomi, fleksibilitet, støtte og finansiering til hurtigt at kunne tilpasse sig ændrede behov. Erhvervsuddannelsesprogrammer på alle niveauer bør omfatte komponenter af arbejdsbaseret læring; lærlingeordninger bør udvides yderligere for at forbedre ungegarantiens tilbud og suppleres af støtte og tiltag for at stabilisere udbuddet af lærlingepladser.

Fleksibilitet og udviklingsmuligheder er centrale for erhvervsuddannelse

Herunder bør erhvervsuddannelsesprogrammerne være centreret omkring eleven, tilbyde forskellige former for undervisning, fleksible og modulopbyggede forløb, der anerkender læringsresultater fra ikke-formel og uformel læring; erhvervsrettede uddannelser bør designes til at hurtigt at kunne tilpasses sektorernes, virksomhedernes eller den enkeltes opkvalificerings- eller omskolingsbehov. Erhvervsuddannelserne bør være baseret på moduler eller læringsenheder, og valideringsmekanismer bør eksistere, så overførsel, anerkendelse og akkumulering af den enkeltes læringsresultater er mulig med henblik på at opnå en kvalifikation eller en delvis kvalifikation, alt efter hvad der er relevant i en national kontekst. På erhvervsuddannelserne er det primære mål at opnå en fuld kvalifikation.

Erhvervsuddannelse er drivkraft for innovation og vækst og forbereder digital og grøn omstilling og erhverv, der er stærkt efterspurgt

Erhvervsuddannelser bør integreres i økonomiske, industri- og innovationsstrategier, herunder dem der er knyttet til genopretningen og grøn og digital omstilling, og som følge heraf bør udbuddet af erhvervsuddannelser tilpasses og/eller udvides betydeligt, særligt for voksne, ved at styrke opnåelsen af entreprenør-, digitale og grønne færdigheder. Erhvervsekspertisecentre bør bl.a. fungere som katalysatorer for lokale erhvervsinvesteringer ved at understøtte genopretning, grøn og digital omstilling, europæisk og regional innovation og udvikling af erhvervsrettede uddannelser, herunder på højere kvalifikationsniveauer (EQF-niveau 5-8). Erhvervsuddannelsesinstitutioner bør have adgang til den bedste infrastruktur, have indført digitaliseringsstrategier og integrere miljømæssig og social bæredygtighed i deres uddannelsesprogrammer og ledelse og dermed bidrage til gennemførelsen af FN's mål for bæredygtig udvikling.

Erhvervsuddannelse er et attraktivt valg baseret på moderne og digitaliseret udbud af uddannelse/færdigheder

Erhvervsuddannelser samt andre erhvervsrettede uddannelser bør være del af livslang læring. Der bør således være fleksible forløb mellem alle erhvervsrettede uddannelser, almen uddannelse og videregående uddannelse. Videregående erhvervsuddannelsesprogrammer på EQF-niveau 5-8 bør udvikles yderligere for at understøtte et voksende behov for videregående erhvervsrettede kompetencer. Erhvervsuddannelserne bør gennemføres gennem en passende blanding af åbne, digitale og deltagerbaserede læringsmiljøer. Lærere, undervisere og andet personale inden for erhvervsuddannelse bør gennemgå grundlæggende og løbende faglig udvikling med henblik på at levere undervisning af høj kvalitet, fremme tekniske og digitale færdigheder og innovative undervisningsmetoder, ligesom deres karriereveje bør blive mere attraktive gennem bredere rekrutteringsmetoder, bedre karriereveje og styrket samarbejde mellem faglærere og virksomheder. Internationaliseringsstrategier bør understøtte en strategisk tilgang til internationalt samarbejde inden for erhvervsuddannelse, ligesom disse strategier bør fremme vellykkede nationale praksisser på verdensplan og deltagelse i internationale fagkonkurrencer. Muligheder for læringsmobilitet for

studerende og undervisere på erhvervsuddannelser bør eksistere, som gøres lettere ved brug og anerkendelse af læringsenheder og relevante europæiske værktøjer (elementer fra den gamle ECVET-henstilling, som ophæves med vedtagelsen af dette forslag til rådshenstilling). Klar og brugervenlig information om lærings- og karrieremuligheder i hele EU bør sikres gennem vejledningstjenester for livslang læring af høj kvalitet.

Erhvervsuddannelse fremmer lige muligheder

Erhvervsuddannelsesprogrammer bør være inkluderende for udsatte grupper; ligesom målrettede tiltag og fleksible undervisningsformater bør forhindre frafald og understøtte overgangen fra uddannelse til arbejde. Erhvervsuddannelsesprogrammer bør være tilgængelige via digitale platforme særligt for udsatte grupper og personer bosat i landområder eller fjernliggende egne. Målrettede tiltag bør fremme kønsbalancen inden for traditionelle ”mands-” og ”kvindefag”.

Erhvervsuddannelse understøttes af en kvalitetssikringskultur

Den europæiske referenceramme for kvalitetssikring af erhvervsuddannelserne (EQAVET-rammen) bør bruges i de nationale kvalitetssikringssystemer; den dækker erhvervsuddannelse inden for alle læringsmiljøer (såsom skolebaseret undervisning og arbejdsbaseret læring, herunder lærlingeuddannelse) og alle læringstyper, der udbydes af både offentlige og private udbydere, og underbygges af en række indikative deskriptorer og fælles referenceindikatorer for kvalitetssikring inden for erhvervsuddannelse. Et nationalt referencepunkt for kvalitetssikring inden for erhvervsuddannelse bør fortsat samle alle relevante parter på nationalt og regionalt niveau for bl.a. at tage konkrete initiativer til at gennemføre og videreudvikle EQAVET-rammen og deltage i peer-evalueringer af kvalitetssikring på EU-plan med henblik på at sikre gennemsigtigheden og sammenhængen i kvalitetssikringsordninger og styrke tilliden mellem medlemsstaterne.

I forhold til implementering på nationalt niveau henstilles det i forslaget til rådshenstilling til, at medlemsstaterne træffer foranstaltninger til at gennemføre denne politik på nationalt plan sammen med arbejdsmarkedets parter og andre relevante interessenter. De bør i den forbindelse sikre bæredygtige offentlig-private partnerskaber for styringen af erhvervsuddannelserne, inddrage arbejdsmarkedets parter og alle relevante interessenter, samt fremme sådanne partnerskaber på regionalt og sektorniveau. De bør ligeledes gøre bedst mulig brug af de europæiske gennemsigtighedsværktøjer, f.eks. den europæiske kvalifikationsramme (EQF), det europæiske meritoverførsels- og akkumuleringssystem (ECTS) m.fl. Endvidere bør de gøre bedst brug af EU-fonde og -programmer, der støtter reformer og/eller investering i erhvervsuddannelse, herunder bl.a. Next Generation EU, den Europæiske Socialfond+ (ESF+), InvestEU, Erasmus+ og Horizon Europe. Endelig bør de, baseret på eksisterende nationale foranstaltninger og finansielle rammer, definere tiltag, der skal tages med henblik på gennemførelsen af henstillingen på nationalt plan inden for 18 måneder efter dens vedtagelse og følge op på dens gennemførelse.

I forslaget til rådshenstilling bifaldes det, at Kommissionen, med respekt for nærhedsprincippet, agter at implementere EU's erhvervsuddannelsespolitik og støtte medlemsstaternes tiltag bl.a. ved:

- at sikre effektiv forvaltning af EU's erhvervsuddannelsespolitik gennem trepartsorganet Det Rådgivende Udvalg for Erhvervsuddannelse,
- at sikre, at erhvervsuddannelsespolitikken er afspejlet i EU's øvrige relevante strategier og politikker,
- at styrke støtten til strukturelle reformer af lærlingeuddannelser,
- at undersøge konceptet og brugen af micro-credentials, herunder i eud, sammen med medlemsstater og relevante interessenter,

- at understøtte målet om gradvist at etablere og udvikle europæiske platforme for erhvervsekspertisecentre og undersøge muligheden for at udvikle europæiske kerneprofiler inden for erhvervsuddannelse sammen med medlemsstaterne og relevante interessenter,
- at understøtte en kvalitativ og effektiv digitalisering af udbuddet af erhvervsuddannelser ved at fremme brugen af europæiske kompetencerammer og selvevalueringsværktøjer,
- at fremme europæiske erhvervsuddannelsessystemer i en international sammenhæng, så de anerkendes reference i hele verden for erhvervsuddannelseselever bl.a. ved at støtte internationaliseringen af erhvervsuddannelsessystemer, fagkonkurrencer og kommunikationskampagner for at styrke erhvervsuddannelsernes tiltrækningskraft og image,
- at støtte medlemsstaternes indsats for at gennemføre denne henstilling, styrke kapaciteten blandt erhvervsuddannelsesinstitutioner og fremme forskning inden for erhvervsuddannelse både på europæisk og nationalt niveau gennem finansiering fra relevante EU-fonde og – programmer,
- at sikre kvalitativ og kvantitativ monitorering jævnfør de fælles mål, der sættes med denne rådshenstilling og rapportere til Rådet om implementeringen af denne henstilling hvert femte år.

Med vedtagelsen af dette forslag til rådshenstilling erstattes samtidig rådshenstillingen fra 2009 om etablering af en europæisk referenceramme for kvalitetssikring af erhvervsuddannelserne (EQAVET) og rådshenstillingen fra 2009 om etablering af det europæiske meritoverførselssystem (ECVET).

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Forslaget til rådshenstilling medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget til rådshenstilling medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Forslaget til rådshenstilling blev sendt i skriftlig høring i EU-specialudvalget vedr. uddannelse og ungdom til den 3. juli 2020. Der indkom følgende høringssvar, som nedenfor gengives i deres fulde længde.

Danske Universiteter har meddelt, at de ikke har bemærkninger til forslaget.

Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA):

”Forslaget til rådshenstillinger er et udmærket initiativ, som bl.a. rammer centralt ned i de danske udfordringer med at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse. Hvis Kommissionens initiativ kan bidrage til at løfte den dagsorden, vil det være kærkomment. FA har ikke øvrige bemærkninger til forslaget.”

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH):

”Fagbevægelsens hovedorganisation har følgende bemærkninger til denne høring:

- FH værdsætter, at Rådet sætter fokus på de erhvervsrettede uddannelser, da manglen på faglærte i fremtiden kan blive en udfordring i mange europæiske lande.
- Vi støtter, at der sættes konkrete mål for beskæftigelse og adgang til arbejdsbaseret læring, men mener at mål for sidstnævnte (afhængig af definitionen) ikke er særlig ambitiøs. Vi kan også støtte målet for mobilitet.
- Omkring punkt 3 er det vigtigt for os at understrege, at det skal fremgå, at begrebet erhvervsuddannelsesudbydere også omfatter de faglige udvalg. I Danmark er det disse udvalg, der definerer uddannelsernes indhold.
- FH er meget forbeholden over for punkt 5 og punkt 6 i henstillingen. Erhvervsuddannelserne skal efter vores opfattelse ikke være individualiserede og centrerede om den lærende, men derimod bygge på en fælles national kompetence der giver mulighed for en stor mobilitet på arbejdsmarkedet. Vi mener ligeledes, at selvom erhvervsuddannelserne skal bygge på klare og detaljerede kompetencemål, må dette under ingen omstændigheder føre til, at der ikke udvikles en helhedsmæssig faglighed, det sikrer kompetencer på et højt niveau.
- Omkring punkt 10 støtter vi, at der udvikles flere videregående erhvervsrettede programmer, men peger også på, at der bl.a. er økonomiske og tilrettelæggelsesmæssige barrierer for de faglærte deltagelse i sådanne programmer.”

Kommunernes Landsforening (KL):

”KL støtter intentionerne i rådhenstillingen. Det er vigtigt, at uddannelserne følger samfundsudviklingen og matcher arbejdsmarkedets behov, hvorfor udviklingen af uddannelserne ske i tæt samarbejde med arbejdsgiverne.”

Dansk Industri (DI):

”Udkastet til Rådshenstilling bygger grundlæggende på ACVT-udtalelsen om fremtidens erhvervsuddannelser, som DI i store træk kan tilslutte sig. Et øget fokus på erhvervsrettede uddannelser og navnlig erhvervsuddannelserne er nødvendigt og positivt i forhold til den fremtidige efterspørgsel efter bl.a. faglært arbejdskraft.

Det er især vigtigt at fremhæve, at de danske erhvervsuddannelser i mange år især har optaget mange unge voksne og voksne og dermed har erfaringer med livslang læring, som mange EU-lande kan drage nytte af. Det er derfor væsentligt at ophøre med primært at italesætte erhvervsuddannelser som uddannelser for unge fra grundskolen, da dette ikke er i overensstemmelse med virkeligheden i Danmark.

Vi er imidlertid bekymrede og skeptiske overfor forslaget om at fremme europæisk erhvervsuddannelse som globalt referencepunkt for udvikling af færdigheder og fremme af mobilitet og anerkendelse af læringsophold. Kommissionen foreslår her, at der udvikles europæiske kerneprofiler inden for erhvervsrettet uddannelse, som ”vil definere en vis andel af et fælles uddannelsesindhold på europæisk plan”. Fastlæggelse af fælles indhold på tværs af landene vil uvægerligt betyde mindre fleksibilitet i udformning og indhold af erhvervsuddannelser, hvilket ikke vil være gavnligt. Samtidig er erhvervsuddannelser mere end de fleste øvrige uddannelsesområder meget tæt knyttet til de nationale arbejdsmarkeder og deres udvikling, som varierer betydeligt mellem landene. En harmonisering af en del af uddannelsesindholdet på tværs af EU vil desuden være i modstrid med den nationale kompetence på uddannelsesområdet.”

Dansk Arbejdsgiverforening (DA):

”DA finder overordnet, at det er vigtigt, at der bliver taget hånd om ungeledigheden, der er en stor udfordring for Europa. COVID 19-krisen har betydet, at ungeledigheden er steget, men ungeledigheden var også høj før krisen. Ungeledigheden er således ikke et nyt fænomen, men udgør snarere et strukturelt problem i mange medlemslande.

Det er derfor vigtigt, at tiltag for at begrænse ungeledigheden er langsigtede holdbare reformer i stedet for kortsigtede initiativer.

DA er enige i, at en del af løsningen er et bedre samspil mellem indholdet i uddannelserne såvel som den løbende kompetenceudvikling og arbejdsmarkedets behov. DA er derfor enige i behovet for at blive med at styrke erhvervsuddannelserne, da det i høj grad er medarbejdere med disse kompetencer, som virksomhederne efterspørger.

Samtidig er det væsentligt at have for øje, at erhvervsuddannelserne skal bevare et godt image og en høj kvalitet, og at der ikke slækkes på kravene i uddannelserne. Erhvervsuddannelserne skal således ikke fungere som en særskilt opsamling af svagere unge. Gruppen af svagere unge kan i øvrigt ofte have negative oplevelser med skole og uddannelse, og de kan i højere grad have brug for et job eller et konkret virksomhedsrettet tilbud end et generelt uddannelses tilbud.”

Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier (DEG):

”Generelt er DEG enig med Rådet om, at erhvervsrettet uddannelse i forbindelse med økonomisk genopretning som følge af Covid19-krisen vil udgøre en væsentlig del af indsatsen ift. at understøtte ungdomsbeskæftigelsen, ligesom det har været tilfældet ved tidligere økonomiske og finansielle kriser. Dette gælder både for erhvervsuddannelser som ungdoms- og voksenuddannelser samt for arbejdsmarkedsuddannelser i form af kortere opkvalificeringsforløb, specialisering eller omskolingsforløb.

DEG støtter en ny og mere ambitiøs EU-politik for erhvervsrettet uddannelse ift. at opfylde det store behov for opkvalificering og omskoling, som følger den fælles europæiske ambition om at være rustet til det 21. århundredes udfordringer.

Covid19-krisen har vist mulighederne i digital undervisning på de erhvervsrettede uddannelser. Der er store potentialer i at anvende digitale og virtuelle læringsmetoder og redskaber, som kan bidrage til at hæve kvaliteten i uddannelserne.

Krisen har også vist, at der er dele af uddannelserne som ikke umiddelbart kan digitaliseres. Her er særligt tale om tilegnelsen af de håndværksmæssige færdigheder, som er centrale for de erhvervsrettede uddannelser. Disse fås ikke gennem en computer, men på værksteder, i køkkener, i butikslokaler og i maskinrummet. Ligeledes retter de erhvervsrettede uddannelser sig typisk mod arbejdsområder, hvor samarbejde og forståelse for andre fagområder er vigtigt og opnåelse af samarbejdskompetencer er derfor afgørende. Dette skal både læres digitalt, men også i det fysiske møde.

Den sociale relation mellem eleverne og det personlige møde med læreren kræver også en høj grad af fysisk tilstedeværelse, hvor man ikke blot kigger på hinanden gennem en skærm, men kan se hinanden som hele mennesker.

Ift. den politiske baggrund for Rådets forslag, som bl.a. tæller den europæiske grønne pagt, så er DEG enig i, at erhvervsuddannelserne er et nøgleredskab til at levere færdigheder til bl.a. reduktion af udledning af drivhusgasser, en mere cirkulær økonomi og ressourceanvendelse, renoveringsinitiativer, understøttelse af bevarelse af biodiversitet, bekæmpelse af madspild mv. Ligeledes er DEG enig i, at erhvervsrettet uddannelse er særlig relevant for SMV’ere for at sikre, at den tilgængelige arbejdsstyrke har såvel de grønne som digitale færdigheder, som der er brug for på arbejdsmarkedet.

Bemærkninger til henstilling til medlemsstaterne Pkt. 1-25

• (C) *Andelen af færdiguddannede i beskæftigelse bør være mindst 82% i 2025.* DEG er enig i at beskæftigelsesgraden af nyuddannede skal løftes.

• (C) *60% af nyuddannede fra en erhvervsrettet uddannelse har i 2025 haft adgang til arbejdsbaseret læring under deres erhvervsrettede uddannelse.* De danske erhvervsuddannelser bygger på et vekseluddannelsesprincip, hvor cirka 75% af uddannelsen foregår i et ansættelsesforhold på en virksomhed. Ifm. med Covid-19-krisen vil man formentlig se et stigende antal elever i skolepraktik, men DEG forventer, at den trepartsaftale,

der blev indgået i maj 2020 om lønkomensation til virksomheder, der tager lærlinge, vil have en positiv effekt herpå.

- (C) 8% af de lærende på erhvervsrettede uddannelser har i 2025 adgang til læringsmobilitet i udlandet. DEG kender ikke det nuværende tal, men tilslutter sig, at elever skal have mulighed for praktik i udlandet.
- *Erhvervsrettet uddannelse er fleksibel med hensyn til at tilpasse sig dynamiske ændringer på arbejdsmarkedet.* De danske erhvervsuddannelser udvikles løbende efter arbejdsmarkedets behov både i skoledelen og i praktikdelen. Derudover mener DEG, at det er vigtigt, at erhvervsuddannelserne indeholder generiske tværgående nøglekompetencer i relation til den enkelte elevs dannelsesproces som demokratisk medborger og som fundament for livslang læring.
- (3) *Erhvervsuddannelsesudbydere har en passende grad af autonomi, fleksibilitet, støtte og finansiering.* Det er DEG enig i. I Danmark er erhvervsskoler og AMU-centre selvejende institutioner med bestyrelser udpeget af arbejdsmarkedets parter, regioner og kommuner. Derfor er institutionerne allerede meget autonome og DEG mener, at det er afgørende for kvaliteten at holde fast i erhvervsskolernes selveje.
- (7) *Sammenkoble erhvervsrettet uddannelse med fremtidsorienterede økonomiske strategier og innovationssystemer.* Det er DEG enig i. De erhvervsrettede uddannelser er afgørende for den grønne omstilling, som vil omkalfatre hele verdenssamfundet og derved dagligdagen for både individer, virksomheder og stater. Derfor skal erhvervsrettet ungdoms- og voksen- og efteruddannelse indtænkes i disse strategier.
- (8) *Erhvervsekspertisecentre retter sig mod erhvervsrettede uddannelser på EQF-niveau 5-8.* Der er ganske få erhvervsuddannelser, der fører til niveau 5 og ingen over 5. Det står ikke klart for DEG, hvad erhvervsekspertisecentre skal. Såfremt det omhandler at bistå virksomheder i at omstille sig til nye vækstsektorer (til grønne sektorer f.eks.) eller at bevidstgøre virksomheder omkring de kompetencer, som de har brug for fremadrettet i arbejdsstyrken, så bør erhvervsskolerne spille en central rolle i ekspertisecentre, da erhvervsskolerne allerede har et lokalt netværk af virksomheder og kan bidrage med de uddannelsesmæssige initiativer, der er brug for.
- (10) *Videregående erhvervsuddannelses programmer på EQF-niveau 5-8 videreudvikles.* Såfremt at dette betyder, at flere erhvervsuddannelser gøres til erhvervsakademiuddannelser eller på anden måde løftes ud af erhvervsskolerne, så er DEG ikke enig heri. Flere erhvervsuddannelserne kunne med fordel løftes til EQF-niveau 5, så længe uddannelserne forbliver i regi af erhvervsuddannelsessystemet.

Erhvervsuddannelserne skal være et attraktivt valg af uddannelse og skal være baseret på et moderne og digitaliseret udbud af uddannelser, og DEG er enig i, at det er vigtigt at integrere miljømæssig og social bæredygtighed i erhvervsuddannelsernes undervisningsplaner og organisatoriske styring. I Danmark vil det kræve et samarbejde med de faglige udvalg og erhvervsuddannelsesudvalgene, som står for indholdet af erhvervsuddannelserne.

Covid-19-krisen har medvirket til et digitalt kvantespring på de erhvervsrettede uddannelser og de erfaringer skal der videreudvikles på, så erhvervsuddannelsesinstitutionernes digitale parathed forbedres.

Det fremgår, at der skal træffes foranstaltninger for at gøre erhvervsuddannelserne mere tillokkende gennem bl.a. internationalisering og øgede mobilitetsmuligheder. Hvorvidt dette vil bidrage til at få flere til at søge mod erhvervsuddannelserne, stiller DEG sig tvivlende overfor, da målgruppen for erhvervsuddannelserne typisk ikke er så mobile. Men det kunne muligvis medføre, at en anden målgruppe ville få øjnene op for mulighederne i erhvervsuddannelserne.

DEG bifalder, at Kommissionen iværksætter Unionens erhvervsuddannelsespolitik og derved fastholde det strategiske og politiske fokus på de erhvervsrettede uddannelser i Europa. Ift. de foreslåede nye elementer på EU-plan, har DEG ikke yderligere bemærkninger.”

9. Forhandlingssituationen

Der forventes at være enighed om det foreliggende forslag.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter vedtagelsen af rådshenstillingen. Regeringen er enig i vigtigheden af at have attraktive erhvervsuddannelser af høj kvalitet. I Danmark er færdiguddannede elever og studerende fra erhvervsuddannelserne kompetente til at opnå ansættelse på arbejdsmarkedet og til at indgå i en dynamisk faglig, økonomisk og social udvikling på arbejdsmarkedet og i samfundet.

Erhvervsuddannelserne i Danmark er baseret på et aktivt samarbejde med arbejdsmarkedets parter og andre relevante aktører, og uddannelserne har et væsentligt internationalt element, hvorfor forslaget til rådshenstilling i høj grad svarer til situationen i Danmark.

Et kendetegn for erhvervsuddannelserne er, at de har en tæt tilknytning til de nationale arbejdsmarkeder, hvor vi i Danmark lægger vægt på udviklingen af en helhedsmæssig faglighed, der sikrer kompetencer på højt niveau, som ikke er individualiserede, men kan skræddersys til de enkelte brancher, og som sikrer en arbejdsmarkedsmæssig fleksibilitet.

Det er derfor positivt, at det understreges flere steder i rådshenstillingen, at den er ikke-bindende og skal implementeres under hensyntagen til nationale omstændigheder, prioriteter og karakteristika.

Endvidere fremgår det nu af forslaget, at udviklingen af europæiske kerneprofiler skal ske i tæt samarbejde med medlemsstaterne og relevante interessenter, hvilket forventes at betyde, at initiativet ikke fører til en større grad af europæisk harmonisering på uddannelsesområdet. Hertil bemærkes, at tilrettelæggelsen af erhvervsuddannelser er national kompetence.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Der blev oversendt grund- og nærhedsnotat om Kommissionens forslag til rådshenstilling den 15. september 2020.

Punkt 5: Rådskonklusioner om digital uddannelse i Europas videnssamfund

- KOM-dokument foreligger ikke

- punktet er ikke på dagsordenen for den uformelle videokonference den 30. november 2020, men forventes vedtaget i skriftlig procedure

- nyt notat

1. Resumé: Formålet med rådskonklusionerne er at svare på Kommissionens opdaterede handlingsplan for digital uddannelse for 2021-2027, som blev offentliggjort den 30. september 2020. I rådskonklusionerne bemærkes det, at Covid 19-pandemiens nedlukninger af skoler og uddannelsesinstitutioner og overgangen til fjernundervisning afdækkede en række udfordringer for medlemsstaternes uddannelsessystemer i forhold til digitale kompetencer og tilgang til udstyr. Medlemsstaterne opfordres derfor bl.a. til at fremme digitale uddannelsesteknologier og tilegnelsen af digitale kompetencer inden for alle typer og niveauer af uddannelse, til at forbedre lærernes digitale kompetencer, til at fremme inklusionen af alle elever og studerende og derved bygge bro over sociale uligheder og det digitale skel. Kommissionen opfordres bl.a. til at sikre en koordineret tilgang til digital uddannelse inden for Kommissionen og sammen med medlemsstaterne og relevante interessenter at iværksætte en strategisk refleksionsproces om faktorer for succesrig digital uddannelse og til at understøtte medlemsstaterne i den igangværende digitale omstilling inden for uddannelse.

Regeringen støtter rådskonklusionerne. Regeringen lægger vægt på at styrke teknologiforståelsen og digitale kompetencer hos danske børn, unge og voksne og forbedre brugen af it i undervisningen på alle uddannelsesniveauer. Endvidere støtter regeringen op om udveksling af erfaringer med digital undervisning i forlængelse af Covid-19.

2. Baggrund

Den 30. september 2020 offentliggjorde Kommissionen en opdateret handlingsplan for digital uddannelse for 2021-2027. Den er en opdatering af Kommissionens tidligere handlingsplan for digital uddannelse fra januar 2018. Den opdaterede handlingsplan tager udgangspunkt i, at den digitale omstilling fortsætter, og at Covid-19-krisen har sat fokus på nye udfordringer. Den nye handlingsplan fokuserer derfor på de mere langsigtede digitale forandringer på uddannelsesområdet og opstiller således to strategiske prioriteter: 1) Støtte til udviklingen af et velfungerende økosystem for digital uddannelse, og 2) Forbedring af digitale færdigheder og kompetencer med henblik på den digitale omstilling.

3. Formål og indhold

Formålet med rådskonklusionerne er at udgøre Ministerrådets reaktion på offentliggørelsen af Kommissionens handlingsplan for digital uddannelse.

Indledningsvis fremhæves det i rådskonklusionerne, at den digitale omstilling af vores videnssamfund accelererer, og at der er en stigende tilgængelighed af digitale tjenester og data. Det indebærer også et arbejdsmarked under forandring herunder nye jobprofiler og efterspørgsel på digitale kompetencer. Digital uddannelse er en forudsætning for at hjælpe med at skabe den digitale omstilling, deltage i livslang læring og muliggøre inkluderende uddannelse af høj kvalitet for alle.

I rådskonklusionerne gøres der opmærksom på, at ansvaret for undervisningens indhold og tilrettelæggelsen af uddannelsessystemerne ligger hos medlemsstaterne jævnfør nærhedsprincippet. Digital uddannelse er implementeret i varierende grad inden for forskellige typer og niveauer af uddannelse i medlemsstaterne og på tværs af EU. Erfaringerne med digitale undervisningsteknologier er forskellige og afhænger i høj grad af de politiske og styringsmæssige rammer, infrastruktur og tekniske faciliteter såvel som finansielle og menneskelige ressourcer. De tiltag, som medlemsstaterne og deres

uddannelsesinstitutioner under Covid-19-pandemien måtte tage ud fra deres nationale omstændigheder, har understreget vigtigheden af en forståelse for digital uddannelse, hjulpet til at styrke uddannelsessystemernes digitale kapaciteter og givet lærere, undervisere og andet pædagogisk personale muligheder for professionel udvikling.

Det anerkendes i rådskonklusionerne, at det digitale skel inden for medlemsstaterne og på tværs af EU forbliver en udfordring, da det kan forstærke allerede eksisterende strukturelle uligheder, herunder socioøkonomiske og kønsmæssige. Digitale uddannelsesteknologier åbner nye muligheder for læring og undervisning og er en vigtig faktor i at sikre inkluderende undervisning af høj kvalitet. For at teknologien skal kunne fremme kvalitet og inklusion i uddannelse må den gå hånd i hånd med trygge læringsmiljøer og pædagogiske tilgange.

Det noteres i rådskonklusionerne, at Kommissionen har offentliggjort en fornyet handlingsplan for digital uddannelse for 2021-2027, som skal følges op i en samskabende proces med medlemsstaterne, hvor det er passende og relevant. Handlingsplanens målsætninger om at fremme udviklingen af et velfungerende økosystem for digital uddannelse og at styrke digitale færdigheder og kompetencer for den digitale omstilling kan bidrage til en mere strategisk tilgang til digital uddannelse på EU-niveau.

I rådskonklusionerne opfordres medlemsstaterne bl.a. til i overensstemmelse med nationale omstændigheder:

- at fremme indarbejdelsen af digitale uddannelsesteknologier og tilegnelsen af digitale kompetencer for at styrke undervisning og læring inden for alle typer og niveauer af uddannelse og i et livslang læringsperspektiv.
- At reflektere over pædagogiske modeller og uddannelsen af lærere, undervisere og andet pædagogisk personale for bedre at kunne drage fordel af de forskellige muligheder, som digitale uddannelsesteknologier tilbyder.
- At motivere og gøre lærere, undervisere og andet pædagogisk personale i stand til at gennemføre videreuddannelse for at udvikle og forbedre deres digitale færdigheder og kompetencer og grundlæggende viden om IKT, så de er i stand til at arbejde sikkert med digitale uddannelsesteknologier og yde undervisning af høj kvalitet.
- At fremme inklusionen af alle elever og studerende og derved bygge bro over sociale uligheder og det digitale skel såvel som at give lige adgang til passende digitale læringsmuligheder og –miljøer for alle.
- At overveje investeringer i digital uddannelse ved at gøre brug af mulighederne bl.a. i den nye genopretningsmekanisme og andre af EU's finansieringsmuligheder.

Endvidere opfordres Kommissionen med respekt for nærhedsprincippet og nationale omstændigheder til:

- At sikre en koordineret tilgang til digital uddannelse inden for Kommissionen og iværksætte sammen med medlemsstaterne og relevante interessenter en strategisk refleksionsproces om de understøttende faktorer for succesrig digital uddannelse, herunder konnektivitet og digital pædagogik, infrastruktur, digitalt udstyr, digitale færdigheder hos lærere og studerende, interoperabilitet og datastandarder, samtidig med der tages højde for bl.a. privatlivsbestemmelser, databeskyttelse og etik.

- At undersøge mulighederne for at fremme en mere integreret tilgang til udviklingen af en politik for digital uddannelse gennem en mulig etablering af en europæisk Hub for digital uddannelse, der bygger på eksisterende netværk og andre relevante aktiviteter.
- At give information om udviklingen af digitale undervisningsmetoder og dele god praksis især via peer-læring mellem medlemsstaterne, såvel som information om internationalt samarbejde og benchmarking f.eks. inden for Europarådet, UNESCO og OECD.
- At understøtte medlemsstaterne i den igangværende digitale omstilling inden for uddannelse, særligt gennem tværsektorielt samarbejde mellem forskellige nationale initiativer og strategier på området og ved at bringe myndigheder, eksperter, uddannelsesforskere, uddannelsesudbydere, civilsamfundet (lærerforeningerne, elev- og forældreorganisationer) og den private sektor sammen.

Endelig opfordres Kommissionen og medlemsstaterne i tråd med deres kompetencer og med respekt for nærhedsprincippet til:

- At gøre effektiv brug af den digitale dimension i Erasmus+ og synergier med andre relevante EU-programmer for at understøtte uddannelsesinstitutionernes planer for digital omstilling.
- At undersøge forstærkelsen af synergier mellem forskellige europæiske, nationale og regionale programmer, initiativer og projekter til støtte for social inklusion.
- At fortsætte med at understøtte initiativet om Europæiske Universiteter gennem Erasmus+ og Horizon Europe såvel som erhvervsekspertisecentrene og styrke deres potentiale for udvikling af digital uddannelse.
- At gøre brug af forskning, herunder resultaterne af europæiske projekter finansieret af EU-programmerne.
- At gøre brug af resultaterne af relevante publikationer og studier fra medlemsstaterne og internationale organisationer som især OECD, UNESCO og Europarådet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Sagen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og den forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser.

8. Høring

Samlenotatet blev sendt i høring i EU-specialudvalget for uddannelse og ungdom den 12. november 2020. Der indkom følgende bemærkninger:

Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA):

”FA kan tilslutte sig regeringens holdning til de forskellige punkter og har ikke yderligere bemærkninger.”

Danske Lærerorganisationer International (DLI):

”DLI – der repræsenterer de danske underviserorganisationer; BUPL, DLF, FSL, GL, DM og Uddannelsesforbundet - har nedenstående høringssvar til punktet om digital uddannelse. Høringssvaret tager sit udgangspunkt i udkastet til samlenotat samt Kommissionens handlingsplan for digital uddannelse 2021-2027, idet vi ikke har fået adgang til materialet for dagsordenspunktet.

Digitalisering og teknologi skal bidrage til at understøtte kvaliteten i uddannelse og undervisning.

Digital uddannelse er derfor et misvisende begreb. Kvalitet i uddannelse og undervisning baserer sig på tilbud af høj pædagogisk og faglig kvalitet, herunder det relationelle pædagogiske arbejde mellem underviser og barn, elev, studerende og målsætningen om at fremme den lærendes dannelsesmæssige udvikling.

Digitalisering og teknologier kan bidrage til at understøtte kvaliteten i uddannelse og undervisning hvis nogle grundlæggende ramme- og indholdsmæssige forudsætninger er opfyldt samt nogle specifikke forudsætninger der relaterer til de konkrete behov som anvendelse af digitale teknologier medfører.

De rammemæssige betingelser er blandt andet en tydelig kompetence- og ansvarsfordeling mellem de involverede aktører, at den nødvendige grundlæggende og videre uddannelse for undervisere, skoleleder m.fl. er til stede, at arbejdsforholdene er gode og den nødvendige tid stilles til rådighed til at forberede og gennemføre undervisningen.

Digitale undervisningsmaterialer, evaluerings- og testmateriale og digitale faciliteringsværktøjer skal have den nødvendige faglige, pædagogiske, didaktiske, tilgængeligheds- og dataetiske kvalitet, være tilgængelige for undervisere og elever og underviseren skal kunne vælge det digitale materiale og de værktøjer der er passende til den konkrete undervisningssammenhæng.

Alt for ofte, også i handlingsplanen for digital uddannelse, er der ikke tilstrækkelig kritisk fokus på om og hvordan digitalisering og teknologi fremmer kvaliteten og drøftelser og beslutninger foregår uden for de pædagogiske sammenhænge hvor planlægning og gennemførelse af undervisning hører hjemme. DLI anser på ovennævnte baggrund, at der er behov for at handlingsplanen i højere grad tydeliggør at det er de sociale parter og undervisere og skoleledere i særdeleshed der skal vurdere den pædagogiske og faglige begrundelse for at inddrage digitale teknologier i uddannelse og undervisning. Det er så til gengæld myndighedernes ansvar at sikre den dataetiske dimension, såvel som den klimamæssige påvirkning som de forskellige teknologier måtte have, som der henvises til på side 11 i den danske oversættelse af handlingsplanen.

Den digitale infrastruktur og indkøb af hardware og software bør ske i et samspil mellem det pædagogiske personale og ledere og de relevante myndigheder.

DLI er enig i at der bør udvikles strategier for digitalisering i uddannelsessektoren på både europæisk og nationalt niveau, men de bør tage sit udgangspunkt i at fremme kvalitet i uddannelse og undervisning som beskrevet ovenfor.

Undervisernes arbejdsmiljø og -vilkår bliver udfordret af den øgede digitalisering i uddannelsessektoren, men er ikke kun en udfordring for arbejdsmiljøet, men også for kvaliteten af uddannelse. Det bør derfor inddrages i handlingsplanen og i digitaliseringsstrategier. Det samme gælder børns, elevers og studerendes arbejdsmiljø. Disse udfordringer forstærkes naturligvis i forbindelse med fjernundervisning og hybridundervisning, som det er erfaret under Covid-19-pandemien.

Handlingsplanen bør indeholde klare målsætninger om at sikre en pædagogisk og faglig formålstjenlig samt forsvarlig og lovlig anvendelse og opbevaring af data om børn, elever og studerende, såvel som ansatte (undervisere). Et ansvar der påhviler arbejdsgiverne og myndighedernes og som er afgørende for ansattes og borgeres tillid til myndighederne.

DLI ønsker at Kommissionen uddyber hvilke muligheder og udfordringer den anser der ligger i anvendelsen af kunstig intelligens i uddannelse og undervisning. Det samme gør sig gældende i forhold til virtual og augmented reality-teknologier.

DLI er positivt indstillet over for de i handlingsplanen nævnte initiativer omkring efter- og videreuddannelsesmuligheder for undervisere.

DLI er forundret over at digitaliseringen af test, evaluering og eksamener samt myndigheders indsamling af data fra undervisning, herunder den politiske anvendelse af disse data, ikke er nævnt i handlingsplanen, og efterlyser nogle klare (etiske) retningslinjer for dette der tager sit klare udgangspunkt i at bidrage til at understøtte elever og studerendes læring, undervisningen og pædagogikken og modvirker high-stake test og multiple purpose test.

DLI ønsker en inddragelse af de europæiske og nationale sociale parter, herunder underviserorganisationerne, og andre relevante aktører i forhold til en drøftelse af hvordan og hvilke digitale færdigheder og -kompetencer der bør være omfattet af de forskellige niveauer i uddannelsessystemet. Drøftelsen skal gerne medvirke til en fælles forståelse af og viden om hvordan det reelt kan sikre dannelse og at alle får de nødvendige færdigheder og kompetencer. DLI støtter intentionerne i handlingsplanen omkring at sikre at begge køn har reelt lige muligheder også inden for IT-specialiserede uddannelse og -beskæftigelse. På samme måde støtter DLI op om at sikre tilgængeligheden, særligt for lærende med funktionsnedsættelser – dette er et område hvor der er store mangler.

DLI ønsker at handlingsplanen forholder sig uddannelsesindustriens rolle i uddannelsessektoren. Der er behov for transparens og klare regler for myndigheders aftaler med uddannelsesindustrien der med en øget digitalisering af uddannelsessektoren får en stadig mere dominerende rolle. De har gennem uddannelsesinstitutioners anvendelse af deres produkter adgang til store mængder data om børn, elever og studerendes digitale adfærd. Der mangler et klart overblik over dette forhold og nogle klare rammer der kan sikre etiske retningslinjer for uddannelsesindustrien i uddannelsessektoren. Et andet problem er risikoen for at få kommercielle udbydere af undervisningsmateriale m.v. dominerer markedet og skubber mindre udbydere ud.”

9. Forhandlingssituationen

Der forventes at være opbakning til vedtagelsen af rådskonklusionerne.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter vedtagelsen af rådskonklusionerne. Regeringen lægger vægt på at styrke teknologiforståelsen og digitale kompetencer hos danske børn, unge og voksne og forbedre brugen af it i undervisningen på alle uddannelsesniveauer. Endvidere støtter regeringen op om udveksling af erfaringer med digital undervisning i forlængelse af Covid-19.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.